

ÇEVRE VE İKLİM KOMİSYONU

ÇALIŞMA KAĞIDI

#gençlerinmeclisi

İçindekiler:

A. Komisyon İdaresinden Mektup.....1

B. Yerel Meclis Simülasyonu Nedir?.....2

C. Gündem Maddesi.....3

D. Yerel Politikalar Bazında Çevresel Analizler.....4-6

E. Çevre ve İklim Komisyonu Çözüm Önerileri.....7-9

F. Anahtar Sorular.....9-10

G. Kaynakça.....10

A. Komisyon İdaresinden Mektup

Sayın Çevre ve İklim Komisyonu Üyeleri,

Model Kocaeli Çevre ve İklim Komisyonu'na hoş geldiniz. Bu komisyonda Kocaeli'nin çevre ve iklim alanındaki temel sorunlarını ele alacak; mevcut politikaları inceleyerek kentimiz için uygulanabilir çözüm önerileri geliştireceğiz.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin çevre vizyonu, atık yönetimi çalışmaları ve iklim eylem planlarını; temsil ettiğiniz ideolojik perspektifler (Muhafazakâr, Sosyal Demokrat, Milliyetçi ve Liberal) doğrultusunda değerlendireceğiz.

Komisyonumuz; çevre bilimi, yerel yönetim mevzuatı ve kentsel ekoloji gibi alanlarda araştırma ve analiz gerektiren çok yönlü bir yapıya sahiptir. Bu nedenle, belgeyi incelemenizin yanı sıra ek araştırmalar yapmanız ve güncel gelişmeleri takip etmeniz beklenmektedir. Simülasyonun temel amacı; araştırma, analiz, raporlama ve hitabet becerilerinizi geliştirmektir. Oturumlar boyunca temsil ettiğiniz partilerin görüşlerine uygun şekilde argümanlarınızı sunarken, Kocaeli halkının ve gelecek nesillerin çevresel refahını ön planda tutmanızı rica ediyoruz.

"Sürdürülebilir Çevre, Güçlü Geleceğin Teminatıdır" vizyonuyla yürüttüğümüz bu çalışmada, çevre politikalarındaki eksiklikleri tespit edecek ve ortak fikirler doğrultusunda Komisyon Çözüm Raporu'nu oluşturacağız. Hepimiz için verimli, öğretici ve keyifli bir simülasyon süreci olmasını dileriz.

Zeynep Kaderli & Eslem Öztürk
Çevre ve İklim Komisyon İdaresi

B. Yerel Meclis Simülasyonu Nedir?

Yerel Meclis Simülasyonu, katılımcıların bir belediye meclisinin ve ihtisas komisyonlarının çalışma düzenini deneyimlediği akademik ve interaktif bir etkinliktir. Bu simülasyonda katılımcılar, belirli siyasi partileri veya meclis üyelerini temsil ederek yerel yönetimlerin karşı karşıya kaldığı sorunları tartışır, çözüm önerileri geliştirir ve karar alma süreçlerine aktif olarak katılırlar. Gerçek belediye meclislerinden esinlenerek hazırlanan oturumlar sayesinde katılımcılar, yerel yönetimlerin işleyişini uygulamalı olarak öğrenme fırsatı bulurlar.

Yerel yönetimler; çevre, ulaşım, altyapı, şehir planlaması ve sosyal hizmetler gibi vatandaşların günlük yaşamını doğrudan etkileyen birçok alanda önemli sorumluluklar üstlenmektedir. Yerel Meclis Simülasyonları da bu konuların gençler tarafından değerlendirilmesine ve çözüm odaklı politika önerileri geliştirilmesine olanak sağlamaktadır. Katılımcılar süreç boyunca temsil ettikleri siyasi görüşler doğrultusunda hareket ederken aynı zamanda farklı fikirlerle müzakere etmeyi, uzlaşma kültürünü benimsemeyi ve kamu yararını gözeterek kararlar almayı öğrenirler.

Simülasyon süresince katılımcılardan görüşlerini araştırmalar, veriler ve mantıksal argümanlarla desteklemeleri beklenmektedir. Bu nedenle etkinlik; araştırma, veri analizi, eleştirel düşünme, rapor hazırlama, ekip çalışması ve topluluk önünde konuşma gibi birçok önemli becerinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda katılımcılar, yerel yönetimlere ilişkin farkındalık kazanırken liderlik ve temsil yeteneklerini geliştirme fırsatı elde etmektedir.

Yerel Meclis Simülasyonları, gençlerin yerel demokrasi kültürünü yakından tanımalarını sağlayan ve farklı görüşlerin ortak çözümler üretmesine imkân veren önemli bir eğitim platformudur. Bu simülasyonlar sayesinde katılımcılar, yaşadıkları şehirlerin sorunlarına daha bilinçli yaklaşmayı öğrenirken geleceğin aktif vatandaşları ve karar vericileri olma yolunda değerli deneyimler kazanmaktadır.

C. Gündem Maddesi: İzmit Körfezi'nde Endüstriyel Kirlilik, Sanayi Atık Yönetimi ve Kirlilikten Kaynaklı Deniz Ekosistemi Sorunlarının İlçe Bazlı Değerlendirilmesi

Kocaeli, Türkiye'nin en yoğun sanayi bölgelerinden biri ve stratejik limanların merkezi olarak önemli bir ekonomik güce sahiptir. Ancak bu endüstriyel yoğunluk, özellikle İzmit Körfezi ve çevresindeki ekosistem üzerinde ciddi bir çevresel baskı oluşturmaktadır. Çevre ve İklim Komisyonu olarak temel odağımız; sanayi tesisleri, organize sanayi bölgeleri, deniz taşımacılığı ve kentsel yerleşimlerin meydana getirdiği kirlilik yükünü incelemektir.

Çeşitli çevre raporlarına göre Marmara Denizi ve İzmit Körfezi'ne ulaşan kirlетici unsurların önemli bir bölümü sanayi kaynaklı deşarjlar ve yetersiz arıtma süreçlerinden kaynaklanmaktadır. Bu durum, körfezdeki biyoçeşitliliğin azalmasına, balıkçılık faaliyetlerinin olumsuz etkilenmesine ve deniz tabanında büyük miktarda dip çamuru birikmesine yol açmıştır. Ayrıca son yıllarda Marmara Denizi'nde görülen müsilaj (deniz salyası) sorunu, bölgenin ekolojik kırılganlığını açıkça ortaya koymuştur.

Kocaeli'nin ilçeleri çevresel etkiler açısından farklı özellikler göstermektedir. Sanayi tesisleri ve limanların yoğunlaştığı Dilovası, Gebze ve Körfez ilçelerinde hava ve su kirliliği önemli bir sorun olarak öne çıkmaktadır. Buna karşılık Kandıra ve Karamürsel gibi ilçeler, doğal alanları ve tarımsal faaliyetleriyle çevresel sürdürülebilirlik açısından farklı bir profile sahiptir. Hızlı kentleşme ve sanayileşme sürecindeki Kartepe ve Başiskele'nin ekonomik kalkınma ile çevresel koruma arasında nasıl bir denge kuracağı ise üzerinde durulması gereken önemli konulardan biridir.

Siz değerli Meclis Üyelerinden beklentimiz; temsil ettiğiniz siyasi perspektiflerin çevre politikalarına yaklaşımını değerlendirmeniz ve uygulanabilir çözüm önerileri geliştirmenizdir. Sanayi faaliyetlerini sürdürürken çevre sağlığını ve vatandaşların temiz hava ile temiz su hakkını nasıl koruyabiliriz? Yerel yönetimlerin yetki ve kaynakları bu doğrultuda nasıl daha etkin kullanılabilir? Komisyonumuz, bu sorulara somut ve sürdürülebilir yanıtlar arayacaktır.

D. Yerel Politikalar Bazında Çevresel Analizler

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi (KBB), kentin sanayi kimliği nedeniyle çevre yatırımlarına bütçesinden çok ciddi paylar ayırmak zorunda kalan bir yerel yönetimdir. Belediye, özellikle deniz kirliliğinin önlenmesi, evsel ve endüstriyel atık suların arıtılması ve hava kalitesinin izlenmesi alanlarında merkezi hükümet ve bakanlıklarla koordineli projeler yürütmektedir.

İl genelinde çevre yatırımlarının ve farkındalık etkinliklerinin yıllara göre dağılımı, yerel yönetimin bu konudaki stratejik yönelimini açıkça ortaya koymaktadır. Yapay zeka tabanlı çevre izleme sistemleri ve denetim modellerinden elde edilen verilere göre, yerel yönetimin çevre başlığında yürüttüğü temel faaliyet kollarına katılım ve bütçe optimizasyonu şu şekildedir:

Çevre Faaliyeti / Yatırım Türü	2024 Yılı Yatırım Oranı (%)	2025 Yılı Yatırım Oranı (%)	Temel Hedef Kitlesi / Bölgesi
Deniz Temizliği ve Dip Çamuru Bertarafı	40%	45%	İzmit Körfezi Doğu Havzası (İzmit, Başiskele, Kartepe kıyıları)
Sanayi Atık Suyu Arıtma ve Denetim	25%	20%	Dilovası, Gebze OSB Bölgeleri ve Fabrika Deşarj Noktaları
Ekolojik Kamplar ve Çevre Bilinci Eğitimleri	10%	15%	Gençlik Kampları (Diriliş, Aytepe) ve Doğa Okulları
Hava Kalitesi İzleme ve Yeşil Koridorlar	25%	20%	Kent Merkezleri, Sanayi Çeperleri ve İlçe Belediyeleri

Bu verilere ve mevcut saha çalışmalarına bakıldığında, genel çevre ve temizlik politikalarının aslında kentteki tüm canlı ekosistemi ve halk sağlığı için kritik öneme sahip olduğu görülmektedir. Ancak sanayi bölgelerinden sızan ağır metaller, kimyasal atıklar ve liman gemilerinin illegal sintine deşarjları gibi durumlar için sıradan tedbirler yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle yerel yönetim, özellikle çevre laboratuvarları ve deniz uçağı ile havadan denetim gibi spesifik uygulamaları devreye sokmuştur. Şimdi bu büyük projelerin teknik detaylarını ve aksayan yönlerini hep birlikte inceleyelim.

Büyük Çevre Projelerinin Detaylı Analizi

- **İzmit Körfezi Dip Çamuru Temizliği Projesi:** Türkiye'nin en büyük çevre koruma projelerinden biri olan bu çalışma, körfezin doğu havzasında yıllardır biriken ve deniz ekosistemini oksijensiz bırakarak boğan zehirli çamurun dipten borularla çekilerek susuzlaştırılması ve bertaraf edilmesini içermektedir. Projenin ana hedefi körfezi eski canlı günlerine döndürmek ve biyoçeşitliliği canlandırmaktır. Ancak çıkarılan bu devasa hacimdeki çamurun güvenli bir şekilde nerede depolanacağı, lojistik maliyetlerin yüksekliği ve temizlik esnasında dipten kalkabilecek kirleticilerin suya tekrar karışma riski, komisyonumuzun bütçe ve mühendislik boyutunda tartışması gereken en temel problem alanıdır.
- **Endüstriyel Atık Su İzleme Sistemleri:** Kocaeli genelindeki Organize Sanayi Bölgelerinin (OSB) arıtma tesisleri çıkışlarına ve büyük sanayi kuruluşlarının deşarj noktalarına kurulan kimyasal sensörler aracılığıyla, suların kirlilik dereceleri anlık olarak takip edilmektedir. Standart dışı bir salınım olduğunda sistem otomatik olarak alarm vermekte ve cezai işlem uygulanmaktadır. Fakat sanayi tesislerinin bazılarının denetim saatleri dışında bypass hatları kullanarak gece deşarjları yaptığı veya sensörleri yanıltacak kimyasal manipölasyonlara başvurduğu yönündeki iddialar, denetim mekanizmasının hukuki ve fiziki manada geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

- **Mavi Bayraklı Plajlar ve Kıyı Koruma:** Sanayi kenti imajına rağmen Kocaeli, özellikle Kandıra kıyılarında (Karasu, Cebeci, Bağırzanlı) ve Karamürsel’de (Ereğli) mavi bayraklı plajlara sahiptir. Bu durum, yerel yönetimin evsel atık su arıtma tesislerinde %100 ileri biyolojik arıtma oranına ulaşmasının bir sonucudur. Ancak körfezin iç kısımlarına doğru gidildikçe deniz suyunun kalitesi yüzmeye uygun olmaktan çıkmaktadır. Turizm potansiyeli ile sanayi baskısı arasındaki bu keskin ayrım, ilçeler arası çevre adaleti tartışmalarını beraberinde getirmektedir.
- **Ekolojik Doğa Kampı ve Yeşil Çevre Festivalleri:** Gençlerde çevre bilincini, iklim okuryazarlığını ve sıfır atık felsefesini yaygınlaştırmak amacıyla her yıl yaz dönemlerinde doğa kampları ve çevre festivalleri düzenlenmektedir. Bu organizasyonlarda geri dönüşüm atölyeleri, yenilenebilir enerji standları ve ekolojik tarım eğitimleri verilmektedir. Festival ve kampların temel amacı, sanayi gölgesinde büyüyen Kocaeli gençliğinin çevreye olan aidiyetini güçlendirmek ve onları birer çevre gönüllüsüne dönüştürmektir. Ne var ki bu etkinliklerin kalıcı politikalara dönüşmemesi ve sanayi kirliliğinin gölgesinde halkla ilişkiler çalışması gibi kalması, meclis üyelerimizin inovatif fikirlerle çözmesi gereken bir diğer husustur.

E. Çevre ve İklim Komisyonunun Çözüm Önerileri

Komisyon İdaresi olarak, Kocaeli'nin çevre sorunlarına yönelik temel çözüm eksenlerini belirledik. Aşağıdaki projeleri detaylandırırken bilerek bazı teknik boşluklar bıraktık; çünkü bu projelerin bütçelendirilmesi, uygulanma yöntemleri ve hukuki sınırlarının sizin temsil ettiğiniz ideolojilere göre oturumlarda doldurulması gerekmektedir. Komisyonumuzda alınacak ortak kararlar ve oy çokluğu mekanizması ile bu öneriler resmi sonuç bildirgemize eklenecektir.

1. "Yeşil Endüstri Kocaeli: Sanayide Sıfır Karbon ve Temiz Deşarj"

Bu projenin temel amacı, Kocaeli'deki sanayi tesislerinin karbon ayak izini ve su kirliliği endekslerini radikal bir şekilde düşürmektir. Yerel yönetim öncülüğünde, çevre dostu üretim yapan ve atık sularını %100 geri kazanan fabrikalara yerel vergi muafiyetleri ve "Ekolojik Yeşil Bayrak" ödülü verilmesi planlanmaktadır. Buna karşılık, kirlilik sınırlarını aşan tesislere kademeli olarak artan ağır yaptırımlar uygulanacaktır.

- Bu teşvik ve ceza mekanizması Kocaeli'nin yerel sanayi ekonomisini ve istihdamını nasıl etkiler?
- Sponsorluk faaliyetleri ve uluslararası çevre fonları (Green Climate Fund vb.) bu denetim ağının kurulmasında nasıl kullanılabilir?
- Fabrikaların anlık veri akışlarını sağlayacak yapay zeka tabanlı izleme istasyonlarının lojistik maliyetleri nasıl karşılanmalıdır?

2. "Uluslararası Ekoloji ve İklim Değişikliği Gençlik Kampı"

Kocaeli'nin doğal güzellikleri barındıran ilçelerinde (Kartepe veya Kandıra gibi) ulusal ve uluslararası düzeyde çevre aktivisti gençlerin, akademisyenlerin ve yerel yönetim temsilcilerinin katılacağı büyük bir iklim kampı düzenlenmesi hedeflenmektedir. Bu kampta küresel iklim krizinin yerel ekosistemlere (örneğin müsilajın Marmara'ya etkisi) yansımaları tartışılacak ve pratik çevre teknolojileri atölyeleri kurulacaktır.

- Bu kampa uluslararası çevre örgütlerinin (Greenpeace, WWF, İklim Öncüleri vb.) entegrasyonu nasıl sağlanmalıdır?

- Katılımcı gençlerin yerel çevre politikalarına adaptasyonunu ve pratik saha çalışmalarına (kıyı temizliği, ağaçlandırma) katılımını artırmak için kampta ne tür ek aktiviteler planlanmalıdır?
- Kamp bütçesi tamamen belediye öz kaynaklarından mı karşılanmalı, yoksa sanayi kuruluşlarının sosyal sorumluluk fonlarından mı fonlanmalıdır?

3. "Kocaeli Ekolojik Entegrasyon Rotası ve Doğa Koruma Turları"

Kent halkına, özellikle sanayi çeperlerinde yaşayan çocuklara ve gençlere Kocaeli'nin biyoçeşitlilik alanlarını, korunan sulak alanlarını (örn. Ormanya, İzmit Sulak Alanı Kuş Cenneti) ve çevre yatırımlarını (ileri biyolojik arıtma tesisleri, çöp gazından enerji üretim merkezleri) yerinde tanıtmak amacıyla rehberli eko-turlar düzenlenecektir.

- Bu çevre rotası, kent insanının çevreye olan aidiyet duygusunu ve kirletici unsurlara karşı toplumsal tepki bilincini nasıl şekillendirecektir?
- Sürecin daha gerçekçi, eğitici ve destekleyici olabilmesi adına dijital artırılmış gerçeklik (AR) tabanlı çevre uygulamaları rotaya nasıl entegre edilebilir?

4. "Sürdürülebilir Deniz Teknolojileri ve Müsilaj Erken Uyarı Sistemi"

İzmit Körfezi'nin su sıcaklığı, çözünmüş oksijen miktarı ve azot-fosfor dengesindeki ani değişimleri ölçerek olası bir müsilaj patlamasını veya toplu balık ölümlerini önceden tahmin eden otonom deniz şamandıraları ve drone filolarının kurulması önerilmektedir. Ayrıca, deniz kirliliği ile mücadelede yerel üniversitelerin (Kocaeli Üniversitesi ve GTÜ) mühendislik fakülteleriyle ortak AR-GE çalışmaları yürütülecektir.

- Körfeze kıyısı olan tüm ilçe belediyelerinin (İzmit, Gölcük, Karamürsel, Körfez, Dilovası, Başiskele) bu teknolojik altyapının finansmanına ortak katılımı nasıl formüle edilebilir?
- Elde edilen anlık çevre verilerinin şeffaf bir şekilde kamuoyu ile paylaşılması sanayi yatırımları üzerinde bir baskı oluşturur mu?

5. "Model Kocaeli Gençlik Çevre ve İklim Forumları"

- Kocaeli genelinde Valilik, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Üniversiteler iş birliğiyle gençlerin çevre politikalarını tartışacağı çalıştayların, simülasyonların ve bilimsel proje yarışmalarının sayısının artırılması gerekmektedir. Kentteki mevcut gençlik çevre etkinliği sayısı oldukça sınırlıdır ve bu tip akademik-bilimsel organizasyonların kurumsallaşması elzemdir.
- Bu forumların ulusal ve uluslararası çevre platformlarında Kocaeli'nin sesini duyurması açısından gençliğe ne tür kazanımları olacaktır?
- Gençlerin buralarda ürettiği çevre projelerinin Kocaeli Büyükşehir Belediye Meclisi'ne resmi birer önerge olarak sunulabilmesi için nasıl bir hukuki köprü kurulmalıdır?

F. Anahtar Sorular

Komisyon oturumlarının ana omurgasını oluşturacak ve delegelerin mutlak surette yanıt araması gereken temel tartışma soruları şunlardır:

- İzmit Körfezi Dip Çamuru Temizliği Projesi'nin bütçe, lojistik ve teknoloji yönetiminde yerel yönetimlerin (KBB) rolü ve bütçe payı ne olmalıdır? Süreç tamamen merkezi idareye (Bakanlık) mi bırakılmalı, yoksa yerel yönetimler daha agresif finansman modelleri mi geliştirmelidir?

- Sanayi tesislerine uygulanacak çevre cezalarının gelirleri doğrudan yerel çevre yatırımlarına mı aktarılmalıdır? Yeşil üretim yapan fabrikalara verilecek imtiyazlar serbest piyasa dengesini ve kent ekonomisini nasıl etkiler?
- Olası bir müsilaj veya çevre krizinin tekrarlanmaması adına, körfeze kıyısı olan tüm ilçe belediyelerinin katılacağı üst düzey bir "Körfez Çevre Koruma ve Koordinasyon Birliği" kurulmalı mıdır? Bu birliğin yaptırım gücü ne olmalıdır?
- Kocaeli Entegrasyon ve Çevre Rotası gibi projelerin, sanayi bölgelerinde yaşayan ve çevre kirliliğine doğrudan maruz kalan dezavantajlı genç nüfusun adaptasyon, kentlilik ve aidiyet süreçlerine ne tür somut katkıları olacaktır?
- Kent genelinde iklim ve çevre okuryazarlığının artırılması, okul müfredatlarına yerel çevre sorunlarının (İzmit Körfezi ekolojisi, Dilovası hava kalitesi vb.) entegre edilmesi adına yerel meclis düzeyinde ne tür stratejik adımlar atılabilir?

G. Kaynakça

- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı: cygm.csb.gov.tr (Marmara Denizi Havzası Eylem Planı ve Stratejik Çevre Değerlendirme Raporları)
- TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi (MAM): mam.tubitak.gov.tr (Deniz Kirliliği İzleme ve Dip Çamuru Karakterizasyon Proje Yayınları)
- TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu): tuik.gov.tr (Bölgesel Çevre, Atık Su ve Sanayi Atık İstatistikleri Veri Tabanı)
- Marmara Belediyeler Birliği (MBB): marmara.gov.tr (Müsilaj ile Mücadele ve Bölgesel Deniz Kirliliği Araştırma Komisyonu Raporları)
- İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü: denizbilimleri.istanbul.edu.tr (Marmara Denizi Hidrojen Sülfür ve Dip Sedimentasyonu Araştırmaları)
- YÖK Tez Merkezi (Akademik Kaynaklar İçin): tez.yok.gov.tr (Kocaeli Üniversitesi ve Gebze Teknik Üniversitesi Çevre Mühendisliği Bölümleri İzmit Körfezi Okyanusografik Araştırma Tezleri)
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı: tarimorman.gov.tr (Su Ürünleri Genel Müdürlüğü, İç Sular ve Denizler Çevresel Etki Raporları)